

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2282

Vragen van de leden **Paternotte** en **Sneller** (beiden D66) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de aflevering «Gaby overlijdt, maar familie kan niet rouwen door onze overheid» van de serie *BOOS* (ingezonden 16 april 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Szabó** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 23 mei 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met de aflevering «Gaby overlijdt, maar familie kan niet rouwen door onze overheid» van de serie *BOOS*?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat overlijdensaktes van Nederlanders die in het buitenland overlijden in sommige gevallen lang op zich laten wachten, waardoor sommige gemeenten nog niet over willen gaan tot het officieel dood verklaren van de overledene?

Antwoord 2

Het klopt dat de in het buitenland opgemaakte akte in sommige gevallen op zich laat wachten. Dit zorgt voor een onzekere en belastende situatie voor de nabestaanden. In deze gevallen kan het Ministerie van Buitenlandse Zaken haar netwerk van ambassades en consulaten waar mogelijk gebruiken om het proces van afgifte van de overlijdensakte te versnellen. Hierbij geldt dat Nederland zich wel moet verhouden tot de regels en procedures die andere landen hebben.

Gemeenten zijn verplicht om het overlijden in de Basisregistratie Personen (BRP) te registreren op basis van een zo sterk mogelijk brondocument, conform artikel 2.8, tweede lid, van de Wet basisregistratie personen. Bij voorkeur gebeurt registratie van een overlijden in het buitenland door de gemeente op basis van een buitenlandse overlijdensakte. Er hoeft echter niet

¹ Uitzending *BOOS* YouTube, 15 april 2025, «Gaby overlijdt, maar familie kan niet rouwen door onze overheid» (<https://www.youtube.com/watch?v=gpZo3TghSmw>)

per se op de buitenlandse overlijdensakte gewacht te worden om het overlijden te kunnen registreren. BZK weet niet of er gemeenten zijn die dat wel doen. Wel is het voorstelbaar, dat de registratie langer op zich laat wachten omdat de gemeente dan op een andere manier moet kunnen vaststellen of de persoon daadwerkelijk overleden is. Dat moet uiteraard zorgvuldig gebeuren, omdat fouten daarbij ook zeer ernstige gevolgen kunnen hebben.

Vraag 3

Herkent u het beeld dat veel gemeenten andere officiële documenten dan de overlijdensakte voldoende vinden om een Nederlander die overlijdt in het buitenland dood te verklaren, maar dat sommige gemeenten dit maatwerk niet bieden uit angst voor fraude?

Antwoord 3

De omstandigheden bij het overlijden van een Nederlander in het buitenland² verschillen per geval. Daarnaast hebben landen hun eigen regels en processen rondom overlijden. Dit betekent dat er altijd maatwerk nodig is. Het maakt ook uit of het lichaam van de overledene naar Nederland gebracht wordt, of dat de begrafenis of crematie in het buitenland plaatsvindt. Het is aan de gemeente (het college van Burgemeesters en Wethouders) om te beoordelen welk brondocument in het betreffende geval volstaat. Het is mogelijk dat de beoordeling van vergelijkbare gevallen tussen gemeenten verschilt. Die beoordeling is niet altijd gemakkelijk, als er geen sterke brondocumenten zijn of als het lang duurt om die te kunnen krijgen. Het onterecht registreren van een overlijden heeft grote gevolgen en uiteraard moet er ook aandacht zijn voor mogelijke fraude. De regelgeving geeft het kader aan voor de beoordeling door de gemeente. Hieronder schets ik wat de Wet BRP aan gemeenten voorschrijft.

De gegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) worden geregistreerd aan de hand van brondocumenten. Artikel 2.8, tweede lid van de Wet BRP schrijft limitatief de te gebruiken brondocumenten voor van feiten over de burgerlijke staat van een persoon die zich in het buitenland hebben voorgedaan, zoals diens overlijden, en brengt daarin een rangorde aan (sub c, d, e). De buitenlandse overlijdensakte is het sterkste brondocument. Als er nog geen buitenlandse overlijdensakte beschikbaar is, dan zou de gemeente het overlijden echter ook kunnen registreren op basis van een lager brondocument conform genoemd artikel (sub d of e). Een gegeven mag echter slechts aan een bepaald brondocument worden ontleend wanneer een sterker document op het moment van ontleening niet aanwezig is. Na registratie op basis van een lager brondocument moet de gemeente wel proberen om het sterkste brondocument alsnog te verkrijgen. Het doet ook niet af aan de plicht van de nabestaande om eventueel na de inschrijving alsnog zo sterk mogelijke documenten te leveren indien het college van burgemeester en wethouders daarom verzoekt.

Vraag 4

Deelt u de mening dat regelgeving hier onevenredig hard uit kan pakken voor individuen, die soms maanden bezig zijn met extra bureaucratie en kosten, omdat bijvoorbeeld abonnementen of huurcontracten nog niet kunnen worden opgezegd?

Antwoord 4

Ik begrijp dat dit voor de nabestaanden lastige situaties kan opleveren. Desalniettemin is het van belang dat gemeenten zorgvuldig omgaan met het registreren van een overlijden. Het onterecht registreren van een overlijden heeft grote gevolgen. Ook is het van belang dat fraude wordt voorkomen. De wet BRP biedt, zoals bij het antwoord op vraag 2 en 3 toegelicht, mogelijkheden om het overlijden te registreren, ook als er geen buitenlandse overlijdensakte is. De regelgeving biedt dus de benodigde ruimte, om te voorkomen dat burgers onevenredig hard getroffen worden.

² In de BRP staan niet alleen Nederlanders, maar alle mensen die formeel in Nederland wonen, er kan dus sprake zijn van een andere nationaliteit dan de Nederlandse.

Als het overlijden is geregistreerd in de BRP wordt dit feit vanuit de centrale voorziening van de BRP doorgegeven aan organisaties die deze melding mogen krijgen (die daarvoor geautoriseerd zijn). Commerciële partijen zijn in beginsel niet aangesloten op de BRP. Of commerciële partijen een overlijdensakte of een uittreksel BRP eisen bij het stopzetten van contracten, is het beleid van deze partijen zelf.

Vraag 5

Bent u bereid het beleid zo te wijzigen dat als het lichaam van een in het buitenland overleden Nederlander in Nederland arriveert zonder overlijdensakte, er altijd direct een schouwarts aanwezig is om een overlijdensakte te tekenen zodat situaties zoals die van de familie van Gaby kunnen worden voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Over deze situaties is overlegd met de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB). In deze situaties is voldoende maatwerk mogelijk. Ook in het geval van Gaby heeft de gemeente een oplossing kunnen vinden.

Wel ga ik de mogelijkheden voor het gebruik van buitenlandse brondocumenten bij het registreren van een overlijden in het buitenland opnieuw onder de aandacht van gemeenten brengen. Naar aanleiding van de uitzending en deze Kamervragen heeft de NVVB dit in haar nieuwsbrief al onder de aandacht gebracht van haar leden. RvIG heeft de Handleiding Uitvoeringsprocedures aangevuld³. De mogelijkheden voor het registreren van een overlijden in het buitenland, waar nog geen akte van beschikbaar is, worden daarin toegelicht. In moeilijke gevallen kan een gemeente overigens ook bij beide genoemde organisaties terecht voor advies.

³ <https://www.rvig.nl/hup/overlijden-buitenland>